

Teismo praktikos rinkinys

Byla C-284/16

**Slowakische Republik
prieš
Achmea BV**

(*Bundesgerichtshof* prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – 1991 m. Nyderlandų Karalystės ir Čekoslovakijos Federacinės Respublikos sudaryta dvišalė investicijų sutartis, vis dar taikoma tarp Nyderlandų Karalystės ir Slovakijos Respublikos – Nuostata, pagal kurią susitariančiosios šalies investuotojui leidžiama kreiptis į arbitražo teismą kilus ginčui su kita susitariančiąja šalimi – Suderinamumas su SESV 18, 267 ir 344 straipsniais – Sąvoka „teismas“ – Sąjungos teisės autonomija“

Santrauka – 2018 m. kovo 6 d. Teisingumo Teismo (didžioji kolegija) sprendimas

1. *Tarptautiniai susitarimai – Sudarymas – Pareiga užtikrinti, kad nebūtų pažeista Sąjungos teisės sistemos autonomija – Apimtis*
(*ESS 2 straipsnis, 4 straipsnio 3 dalies pirmą pastraipą ir 19 straipsnis; SESV 267 ir 344 straipsniai*)
2. *Prejudiciniai klausimai – Kreipimasis į Teisingumo Teismą – Nacionalinis teismas pagal SESV 267 straipsnį – Sąvoka – Arbitražo teismas, kuris nėra valstybės narės teismų sistemos dalis – Neįtraukimas*
(*SESV 267 straipsnis*)
3. *Tarptautiniai susitarimai – Valstybių narių susitarimai – Susitarimai, sudaryti iki valstybės narės įstojimo į Sąjungą – Dvišalė Nyderlandų Karalystės ir Slovakijos Respublikos investicijų sutartis – Nuostata, pagal kurią susitariančiosios šalies investuotojui leidžiama kreiptis į arbitražo teismą kilus ginčui su kita susitariančiąja šalimi – Galimybės pateikti Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą Sąjungos teisės klausimais nebuvimas – Neleistinumas – Pavojus Sąjungos teisės autonomijai*

(*SESV 267 ir 344 straipsniai*)

1. Žr. sprendimo tekstą.

(žr. 32, 34–37 punktus)

2. Sąjungos teisei būdinga tai, kad ji yra kilusi iš savarankiško šaltinio, kurį sudaro Sutartys, kad ji yra viršesnė už valstybių narių teisę, ir tai, kad įvairios Sąjungos nuostatos yra tiesiogiai taikomos nacionaliniams subjektams ir pačioms valstybėms narėms. Dėl šių esminių Sąjungos teisės ypatumų susiformavo struktūrinis principų, normų ir tarpusavyje priklausomų teisinių santykių, siejančių pačią

Sąjungą su jos valstybėmis narėmis ir tarpusavyje pačias valstybes nares, tinklas (šiuo klausimu žr. 2014 m. gruodžio 18 d. Nuomonės 2/13 (Sąjungos prisijungimas prie EŽTK), EU:C:2014:2454, 165–167 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją). Atsižvelgiant į Sąjungos teisės pobūdį ir ypatumus, nurodytus šio sprendimo 33 punkte, ši teisė turi būti laikoma kiekvienoje valstybėje narėje galiojančios teisės dalimi ir išplaukia iš tarptautinės valstybių narių sutarties.

Iš to darytina išvada, kad šiais dviem aspektais DIS 8 straipsnyje nurodytas arbitražo teismas prirėikus turi išaiškinti ar taikyti Sąjungos teisę ir, konkrečiai, nuostatas, susijusias su pagrindinėmis laisvėmis, tarp jų susijusias su įsisteigimo laisve ir kapitalo judėjimo laisve. Todėl, antra, reikia patikrinti, ar arbitražo teismas, kaip antai numatytas DIS 8 straipsnyje, priklauso Sąjungos teisminei sistemai ir, konkrečiai, ar jis gali būti laikomas valstybės narės teismu, kaip tai suprantama pagal SESV 267 straipsnį. Pagrindinėje byloje arbitražo teismas nėra Nyderlanduose ir Slovakijoje sukurtos teisminės sistemos dalis. Be to, konkrečiai šio teismo jurisdikcijos išimtinis pobūdis, palyginus su šių dviejų valstybių narių teismų jurisdikcijos pobūdžiu, yra viena iš pagrindinių DIS 8 straipsnio egzistavimo priežasčių. Ši pagrindinėje byloje aptariamo arbitražo teismo ypatybė reiškia, kad jis bet kuriuo atveju neturi būti kvalifikuojamas kaip „valstybės narės teismas“, kaip tai suprantama pagal SESV 267 straipsnį.

(žr. 33, 41–43, 45, 46 punktus)

3. SESV 267 ir 344 straipsnius reikia aiškinti taip, kad jais draudžiama valstybių narių sudarytoje tarptautinėje sutartyje esanti nuostata, kaip antai Nyderlandų Karalystės ir Čekoslovakijos Federacinės Respublikos sudarytos sutarties dėl tarpusavio investicijų skatinimo ir apsaugos 8 straipsnis, pagal kurią vienos iš šių valstybių narių investuotojas, kilus ginčui dėl investicijų kitoje valstybėje narėje, gali iškelti bylą pastarajai valstybei narei arbitražo teisme, kurio jurisdikciją ši valstybė narė privalo pripažinti.

Žinoma, remiantis suformuota Teisingumo Teismo jurisprudencija, tarptautinis susitarimas, pagal kurį numatyta sukurti teismą, kuris būtų įgaliojamas aiškinti jo nuostatas ir kurio sprendimai privalomi institucijoms, taip pat ir Teisingumo Teismui, iš esmės nėra nesuderinamas su Sąjungos teise. Iš tiesų Sąjungos kompetencija tarptautinių santykių srityje ir jos teisė sudaryti tarptautinius susitarimus neišvengiamai apima galimybę įsipareigoti paklusti pagal tokius susitarimus sukurtu ar paskirtu teismo sprendimams, kiek tai susiję su jų nuostatų aiškinimu ir taikymu, jei užtikrinama Sąjungos ir jos teisinės sistemos autonomija (šiuo klausimu žr. 1991 m. gruodžio 14 d. Nuomonės 1/91 (EEE susitarimas – I), EU:C:1991:490, 40 ir 70 punktus; 2011 m. kovo 8 d. Nuomonės 1/09 (dėl susitarimo, kuriuo sukuriamas bendroji patentų ginčų nagrinėjimo sistema), EU:C:2011:123, 74 ir 76 punktus ir 2014 m. gruodžio 18 d. Nuomonės 2/13 (Sąjungos prisijungimas prie EŽTK), EU:C:2014:2454, 182 ir 183 punktus). Vis dėlto šiuo atveju, be to, kad ginčai, priskirtini arbitražo teismo, nurodyto DIS 8 straipsnyje, kompetencijai, gali būti susiję tiek su šios sutarties, tiek su Sąjungos teisės aiškinimu, galimybe, kad šiuos ginčus spręstų subjektas, kuris nėra Sąjungos teisminės sistemos dalis, yra numatyta sutartyje, kuri buvo sudaryta ne Sąjungos, bet valstybių narių. Minėtas 8 straipsnis gali kelti klausimą ne tik dėl abipusio valstybių narių pasitikėjimo, bet ir dėl Sutartyse įtvirtintos teisės savitumo išsaugojimo, kurį užtikrina SESV 267 straipsnyje numatyta prašymo priimti prejudicinį sprendimą procedūra, ir todėl nėra suderinama su šio sprendimo 34 punkte primintu lojalaus bendradarbiavimo principu. Šiomis sąlygomis DIS 8 straipsniu keliamas pavojus Sąjungos teisės autonomijai.

(žr. 57–60 punktus ir rezoliucinę dalį)